

FELICIA MONAH, DAN MONAH, *Cercetări arheobotanice în tell-ul calcolitic Poduri – Dealul Ghindaru*, Ed. „Constantin Matasă”, seria *Bibliotheca Memoriae Antiquitatis*, XIX, Piatra Neamț, 2008, 212 p. (cu 56 figuri și 12 tabele)

Arheobotanica, deși constituie o disciplină cu tradiție în cercetarea arheologică românească, datele aduse constituind un aspect absolut indispensabil reconstituirii vieții cotidiene a comunităților preistorice, se află, în prezent, într-o situație dificilă, cauzată atât de numărul redus de specialiști cât și de baza materială precară de care aceștia dispun.

În acest context, volumul semnat de cercetătorii Felicia Monah și Dan Monah, *Cercetări Arheobotanice în Tell-ul Calcolitic Poduri – Dealul Ghindaru*, constituie o apariție inedită și binevenită în peisajul publicațiilor românești de arheologie. Lucrarea a apărut în anul 2008, la Piatra Neamț, Editura „Constantin Matasă”, în cadrul binecunoscutei și prestigioasei serii *Bibliotheca Memoriae Antiquitatis*, cu numărul XIX, bucurându-se de o prezentare grafică remarcabilă și conține 212 pagini de text în care sunt inserate 56 de figuri și 12 tabele.

Volumul debutează cu o *Introducere* (p. 9–14) amplă, în care se fac o serie de prezentări generale asupra scopului acestei discipline, și asupra istoricului și stadiului actual al cercetării.

Capitolul I (p. 15–22) este dedicat realizării unui *Scurt istoric al cercetărilor* arheobotanice desfășurate în situl de la Poduri. Astfel, se prezintă planul inițial de investigare a resturilor paleobotanice, urmând a se utiliza un spectru larg de metode de cercetare, incluzând analize sporo-polinice, antracologice, carpologice și ale coprolitelor. Totuși, după cum mărturisesc autorii lucrării, baza materială care ar fi permis realizarea acestui plan ambițios nu numai că nu s-a dezvoltat dar, dimpotrivă, s-a restrâns sever prin desființarea laboratorului de analize polinice din cadrul Institutului de Arheologie din București. În aceste condiții, autorii și-au concentrat atenția asupra recoltării și analizării macroresturilor vegetale, în încheierea acestui capitol fiind amintite principalele evenimente științifice și publicații în cadrul cărora au fost prezentate rezultatele acestor studii.

Capitolul II (p. 23–30) prezintă *Metodologia de colectare și determinare* a macroresturilor vegetale. În deschiderea capitolului se realizează prezentarea condițiilor de conservare specifice tell-ului de la Poduri și se precizează diferențele între cele două tipuri distincte de asamblaje

carpologice (tanatocenoze și paleobiocenoze) și informațiile specifice pe care acestea le pot oferi. Aceste date sunt urmate de prezentarea metodelor de colectare (p. 24–27) și determinare (p. 27–30) a macroresturilor vegetale.

Capitolul III (p. 31–54), *Tell-ul Dealul Ghindaru și Hinterlandul său*, precizează poziționarea geografică a sitului și prezintă stratigrafia și cronologia așezărilor, amintind, de asemenea, în context, principalele descoperiri relevante din punct de vedere arheobotanic. Ultima parte a acestui capitol abordează un subiect relativ inedit în literatura arheologică românească, prezentând, pe scurt, hinterlandul actual al așezării, cu principalele resurse vegetale exploatare, în prezent, de către localnici.

Capitolul IV (p. 55–91) prezintă *Corpus-ul descoperirilor arheobotanice* din așezarea de la Poduri, oferind cititorului informații succinte asupra condițiilor și a compoziției floristice a descoperirilor de macroresturi vegetale, acestea fiind prezentate în ordine stratigrafică și cronologică.

Capitolul V (p. 93–124) oferă informații detaliate asupra *Caracteristicilor Plantelor Cultivate*. Deoarece rolul jucat de cereale în economia de subsistență a comunităților preistorice a beneficiat de o atenție generoasă și în numeroase alte publicații pe această temă, vom aminti aici doar atestarea, în premieră, a unor macroresturi vegetale aparținând unor pomi fructiferi domestici (*Prunus domestica* și *Pyrus/Malus*), viței de vie precum și unor plante condimentare (*Coriandrum sativum*).

Capitolul VI (p. 125–149) detaliază *Caracteristicile speciilor din flora spontană*. În afară de precizarea caracteristicilor morfologice ale carporesturilor, a originii speciei și a importanței economice (acolo unde este cazul), trebuie remarcată și prezentarea, pe scurt, a biocenozei specifice speciei, formându-se astfel un instrument util arheologilor pentru schițarea caracteristicilor paleomediului înconjurător al unui sit. De asemenea, trebuie să remarcăm inventarierea, bazată pe investigații etnografice, a unor resurse vegetale specifice florei spontane, cu un posibil rol important în economia de subsistență a comunităților preistorice și care, până în prezent, s-au aflat în afara ariei de interes a arheologilor.

Capitolul VII (p. 152–160) prezintă *Caracteristicile speciilor ruderales și segetale*, care, deși lipsite de importanță economică sau paleo-ecologică, constituie indicatori pe baza cărora pot fi reconstituite asociații de plante și tehnologii agricole, precum, conform autorilor,

modalitățile de culegere a recoltei sau modul de utilizare al terenurilor agricole.

Capitolul VIII (p. 161–179) este consacrat descrierii și interpretării detaliate, atât din punct de vedere arheobotanic cât și strict arheologic, a unor descoperiri cu un caracter deosebit, și anume a *Depozitelor de semințe*. Acestea sunt grupate în două categorii, prima fiind constituită de depunerile rituale, dintre care amintim numai depunerea unui craniu uman pe o lentilă de macroresturi vegetale carbonizate sau identificarea unui depozit de fructe de *Lithospermum officinale*, într-un context cu totul deosebit. A doua categorie o constituie depozitele alimentare, una dintre cele mai spectaculoase descoperiri de acest gen fiind constituită de localizarea, într-o locuință aparținând nivelului Precucuteni III, a patru silozuri modelate din argilă, din care a fost recoltată o cantitate de peste 34 kg. de cereale carbonizate.

Capitolul IX (p. 181–190) este dedicat *Concluziilor*. Datorită caracterului inedit și complex al acestora, rezultat din îmbinarea datelor provenite din arheobotanică cu cele furnizate de etnografie, geografie, pedologie, studiul utilajului litic etc., considerăm mult mai nimerit să le lăsăm cititorilor plăcerea descoperirii.

Volumul este însoțit și de un rezumat (p. 191–196) și o listă a figurilor și a tabelelor (p. 197–198) în limba engleză.

În concluzie, considerăm această apariție una de excepție, care poate constitui nu numai un instrument de lucru util, ci și o sursă de inspirație din punctul de vedere al modalităților de studiere a unui sit preistoric. Totuși, în mod paradoxal, mesajul pe care această lucrare îl transmite este unul ambivalent. Pe de o parte, apariția acestui volum și modul de tratare a problematicii abordate constituie un exemplu de revitalizare a cercetării interdisciplinare în arheologie. În același timp, tonul autorilor, remarcat în special în pasajele cu un caracter metodologic sau conclusiv, se constituie într-un semnal de alarmă asupra deficiențelor de care suferă metodele de investigare, acestea reflectându-se, în mod inevitabil, și asupra exploatării eficiente a rezultatelor obținute din punct de vedere interpretativ.

GEORGE BODI